



Document	Archeologische, cultuurhistorische en aardkundige Quickscan
Plangebied	Ruigeweg 107a, Schagerbrug, gemeente Schagen
Adviesnummer	21230
Opstellers	S. Veenstra (Archeoloog) & C. M. Soonius (Senior Archeoloog)
Datum	14-10-2021

Advies	Vrijgeven. De aardkundige waarden worden niet onevenredig aangetast. Het herstellen van de houtwal en aanleg van de nieuwe sloot versterken het oorspronkelijke uiterlijk van de Ruigeweg.
Vervolgtraject	Behoud dubbelbestemmingen Waarde – Archeologie. De dubbelbestemming Waarde – Aardkundig waardevol gebied kan komen te vervallen binnen het wijzigingsplan.

Archeologische, cultuurhistorische en aardkundige Quickscan

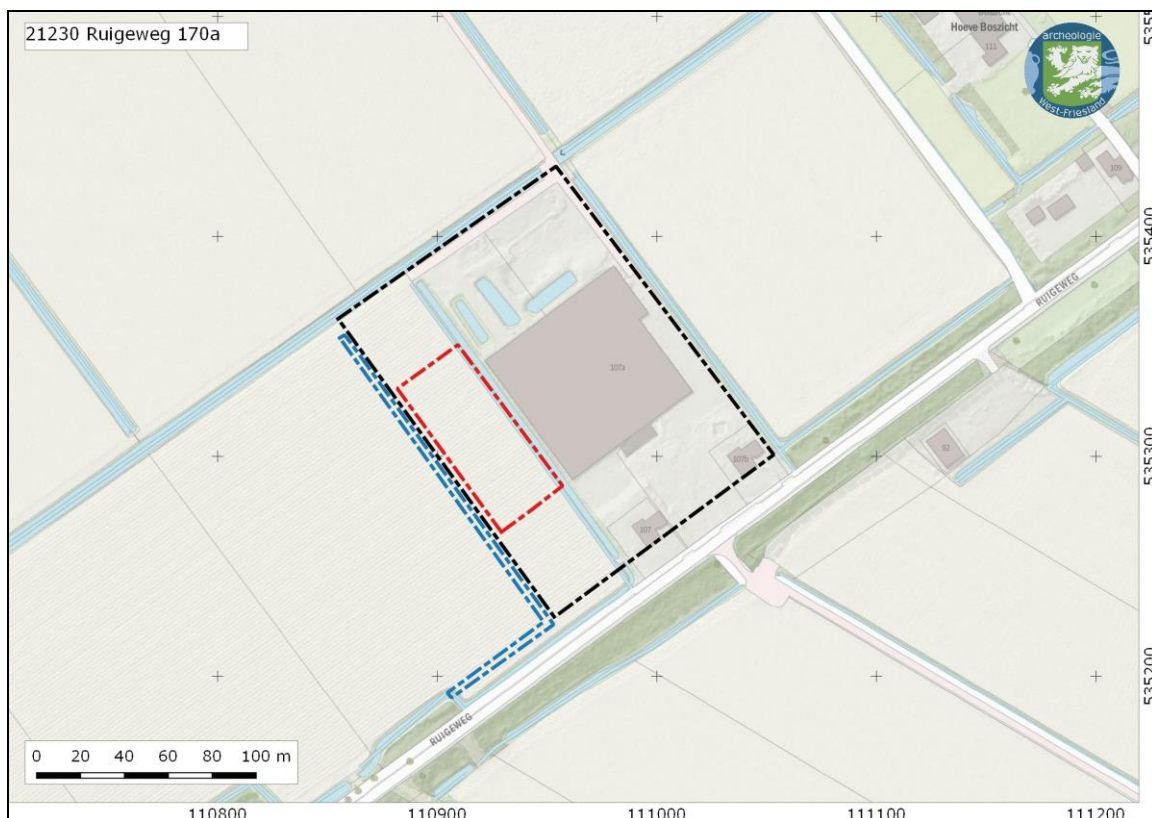
1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Schagen (contactpersoon: dhr. Peter Staal) is gekeken naar het aspect archeologie, cultuurhistorie en aardkundige waarden met betrekking tot het vergroten van het agrarisch bouwvlak aan de Ruigeweg 107a in Schagerbrug, gemeente Schagen. Voor deze realisatie is een ontwerp wijzigingsplan opgesteld.¹

Momenteel is aan de Ruigeweg 107a een bloembollenbedrijf gevestigd. In verband met een sterke groei (van 25 hectare bloembollen naar 150 hectare bloembollen) wordt voorzien dat het huidige agrarisch bouwvak van 1 hectare in de toekomst niet langer voldoet om het bedrijf te huishouden. Het voornemen is om het agrarisch bouwvlak te vergroten van 1 naar 2 hectare en om aan de westkant naast de huidige bebouwing een nieuwe schuur van ca. 3.000 m² te realiseren (rode stippellijn op afb. 1). Om de geplande schuur binnen het plangebied in te passen wordt de sloot ten westen van de bestaande schuren gedempt en wordt er een nieuwe sloot (blauwe stippellijn op afb. 1) langs de geplande schuur gelegd. Deze sloot zal aansluiten op de bestaande sloot die langs de Ruigeweg loopt. Ter hoogte van de te dempen sloot langs de Ruigeweg wordt een nieuwe houtwal aangelegd. Er zijn voor de schuur nog geen funderingsplannen bekend. Er wordt echter aangenomen dat het om een gebruikelijke fundering op palen gaat.

Naast de beide dubbelbestemmingen Waarde – Archeologie heeft het meest zuidelijke deel van het plangebied de dubbelbestemming Waarde – Aardkundig waardevol gebied. Ten aanzien van het bouwen is in de regel Waarde – Aardkundig waardevol gebied (Artikel 36 uit BP Buitengebied Zijpe) aangegeven dat een bouwwerk is toegestaan als dit niet zal leiden tot verstoring van de aardkundige waarden.

¹ Gemeente Schagen 2021: NL.IMRO.0441.WPBGZRuigeweg107A-on01.



Afbeelding 1. Ligging van het plangebied (zwarte stippellijn, de te realiseren schuur (rode stippellijn) en de te realiseren sloot (blauwe stippellijn) op een topografische kaart (bron: PDOK).



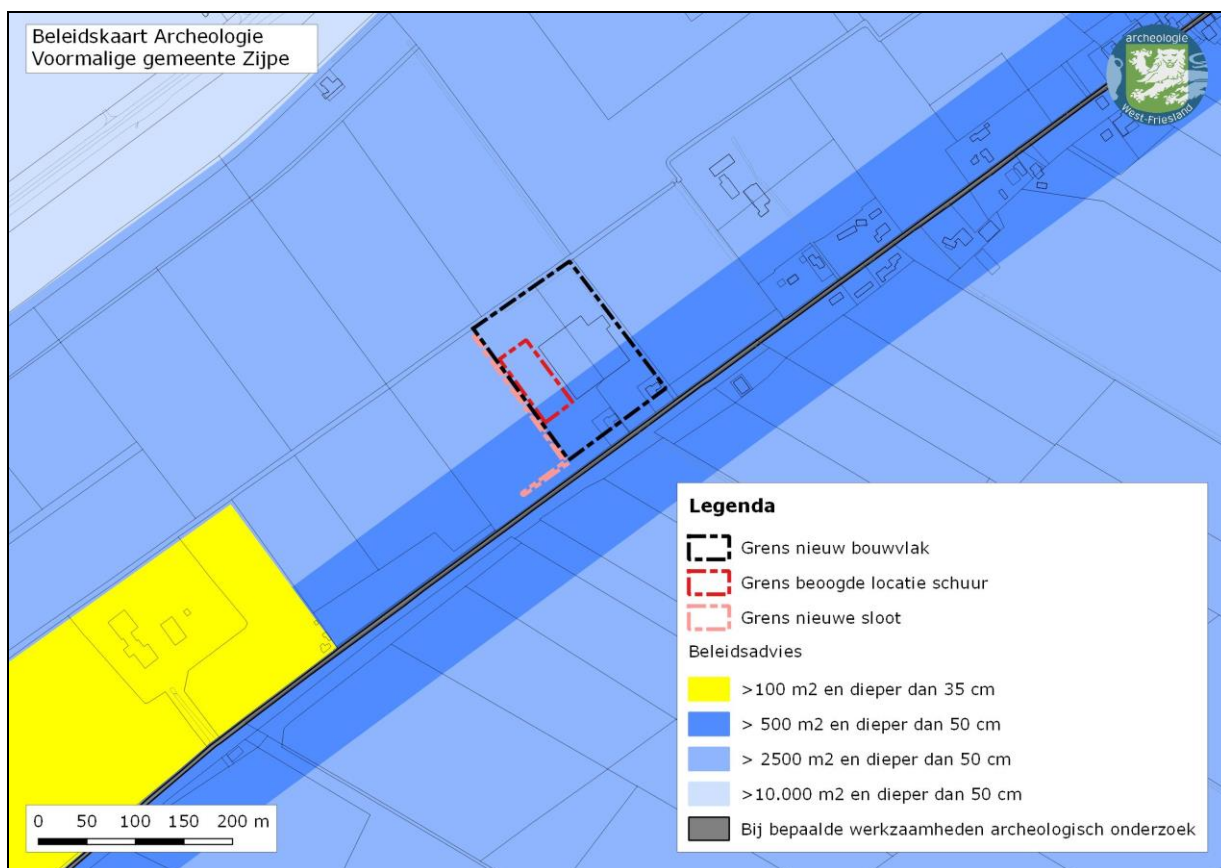
Afbeelding 2. De geplande ingrepen binnen het plangebied (bron: AMB).

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie

In 2016 is het bestemmingsplan Buitengebied Zijpe vastgesteld (18-05-2016).² Hierin is de beleidskaart archeologie opgenomen. Voor het grootste deel van het plangebied geldt een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 5, voor het zuidelijke deel geldt een dubbelbestemming Waarde-Archeologie 4.

De beleidskaart is gemaakt ten behoeve van de beleidsnota Archeologie van de gemeente Zijpe in 2007.³ Op de beleidskaart (afb. 3) ligt het noordelijke deel van het plangebied in een archeologisch waardevol gebied van de vierde categorie (ZIJP 96A). Dit betreft het overige grondgebied van de polders tussen Noord-Hollands Kanaal en Grote Sloot. Sporen van bewoning uit periodes vóór de Late Middeleeuwen zijn mogelijk in de diepe ondergrond aanwezig, maar kunnen door erosie zijn aangetast of verdwenen. Hier geldt een archeologische vrijstellingsgrens van 2.500 m² en 40 cm diep.

Het zuidelijke gedeelte van het plangebied bevindt zich in een zone met een hoge verwachting voor de Nieuwe Tijd (ZIJP 92A, archeologisch waardevol gebied van de derde categorie). Dit betreft het bewoningslint langs wegen in de Zijpe. Langs de wegen in de lengterichting van de Zijpe vindt sinds de definitieve droogmaking bewoning plaats, hoewel minder intensief dan langs de Grote Sloot. Hier geldt een archeologische vrijstellingsgrens van 500 m² en 50 cm diep.



Afbeelding 3. Ligging plangebied op de beleidskaart archeologie van de voormalige gemeente Zijpe uit 2007.

² NL.IMRO.0441.BPBGZIJPE-GU01.

³ Alders & Husken 2007

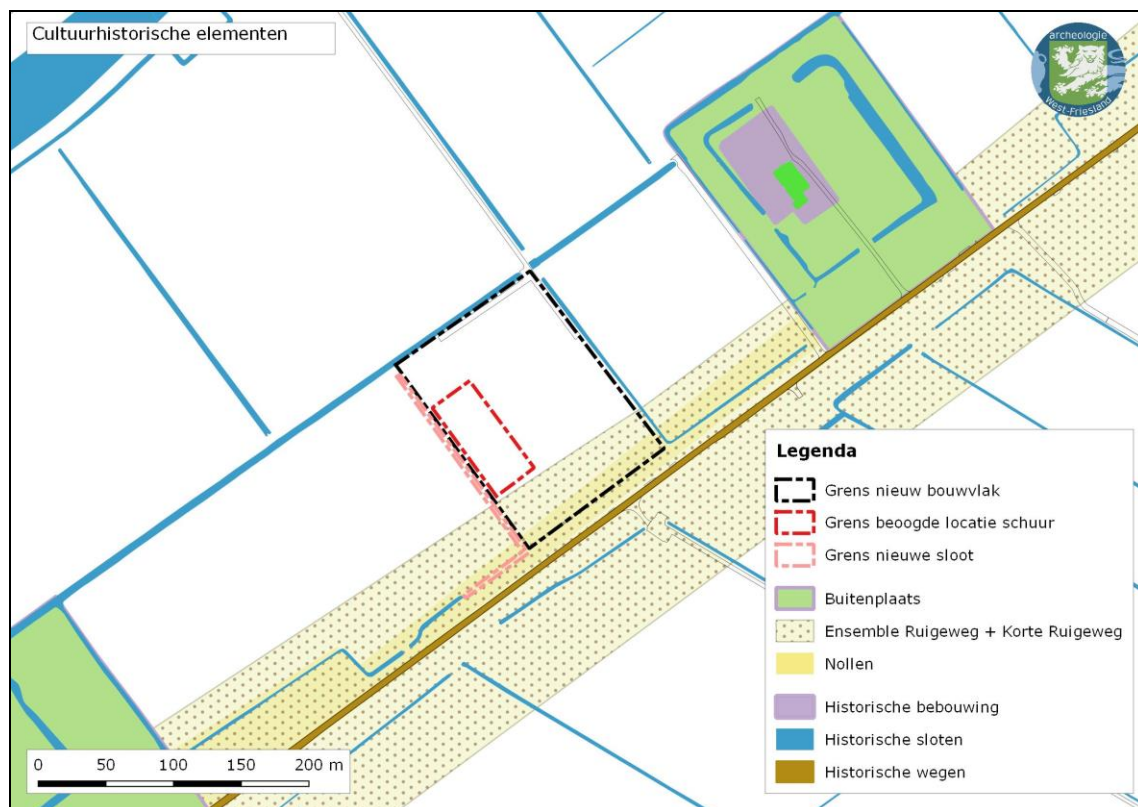
3. Cultuurhistorische achtergrond

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de oudste kadastrale minuutkaart van het plangebied uit 1823 (afb. 4) is binnen het plangebied bebouwing aanwezig. De bebouwing beperkt zich tot het meest zuidoostelijke gedeelte van het plangebied. Volgens de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel (OAT) is dit een huis met een erf. Het huis en alle omliggende percelen ten westen en noordwesten waren destijds in bezit van Grietje Langedijk, de weduwe van Harm Oostindië. Ten westen van het huis met erf ligt een moestuin met daaromheen bos. Dit bos loopt vanaf de huis en moestuinkant in oost- en westelijke richting langs het tracé van de Ruigeweg. Het overgrote deel van het plangebied ligt op het wei- en hooiland van Grietje Langedijk. Voor het zuidoostelijke deel van het plangebied geldt op basis van historisch kaartmateriaal een hoge archeologische waarde voor de Nieuwe Tijd. De archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Nieuwe Tijd is zeer laag ter hoogte van de geplande schuur.



Afbeelding 4. Het plangebied op een uitsnede van de vereenvoudigde weergave van de kadastrale minuutkaart van 1823 (bron: HisGis).

Binnen en in de buurt van het plangebied zijn op de cultuurhistorische elementenkaart van het gebied een aantal cultuurhistorische elementen zichtbaar (afb. 5). Het zuidelijke deel van het plangebied overlapt met het ensemble Ruigeweg + Korte Ruigeweg. Tevens zijn een aantal van de sloten die op de kadastrale minuutkaart zichtbaar zijn als cultuurhistorische elementen opgenomen (afb. 5). De te dempen sloten binnen de huidige planning betreffen geen historische sloten. De nieuw aan te leggen sloot sluit wel aan op een historische sloot. De nieuwe sloot benadrukt hiermee de ligging van het oude, langs de weg gelegen bos en versterkt daarmee de cultuurhistorische waarde van het gebied. De geplande houtwal die ten zuiden van de nieuwe sloot langs de Ruigeweg aangelegd wordt ligt ter hoogte van de historische bebossing aan de weg. Ook deze ingreep versterkt de cultuurhistorische waarde van het plangebied.



Afbeelding 5. Een overzicht van de cultuurhistorische elementen in de buurt van het plangebied.

4. Archeologische en geologische bronnen

In Archis staat een onderzoek op 380 m ten noordwesten van het plangebied. Hier is in 1999 in het kader van de omlegging van de N9 door RAAP een archeologische inventarisatie uitgevoerd (archis zaaknr. 2034463100).⁴ Binnen het plangebied; 'De Stolpen' is een karterend booronderzoek uitgevoerd. In het onderzoek wordt er, op basis van de boorgegevens, vanuit gegaan dat alle sedimenten binnen 200 cm -mv door de zee ten tijde van de opening van het Zijper Zeegat (1000 na chr.) zijn afgezet. De aanwezigheid van klei en kleilagen in het zand wordt gezien als een aanwijzing dat het onderzoeksgebied op de grens ligt van de zandige afzettingen enerzijds en de kleiige afzettingen anderzijds. Mogelijk heeft er ook veenvorming in restgeulen plaatsgevonden of zijn er resten van verslagen veen aanwezig.

Op het gebied van de archeologie wordt geconcludeerd dat het gebied door zijn beschermde positie achter de strandwal van de noordelijke kustboog al vroeg bewoonbaar is geweest. Grootschalige erosie en de doorbraak van de zee via het Zijper Zeegat heeft waarschijnlijk alle sporen van bewoning vernietigd. Bewoning binnen het onderzoeksgebied was pas weer mogelijk vanaf de Nieuwe Tijd.⁵ Er is geen aanvullend onderzoek aanbevolen.

In de buurt van het plangebied is een boring gezet en geregistreerd in het DINOlaket (afb. 6). Op basis van de boring is zichtbaar dat er binnen het plangebied zeer waarschijnlijk veen aanwezig is, maar dat dit pas dieper dan drie meter aangetroffen kan worden. Er geldt dus alleen een zekere verwachting voor het Neolithicum op afzetting onder het Hollandveen. De geplande bodemingrepen zullen de eventueel aanwezige archeologische resten niet onevenredig aantasten.

⁴ Molenaar 2000

⁵ Molenaar 2000, 21.



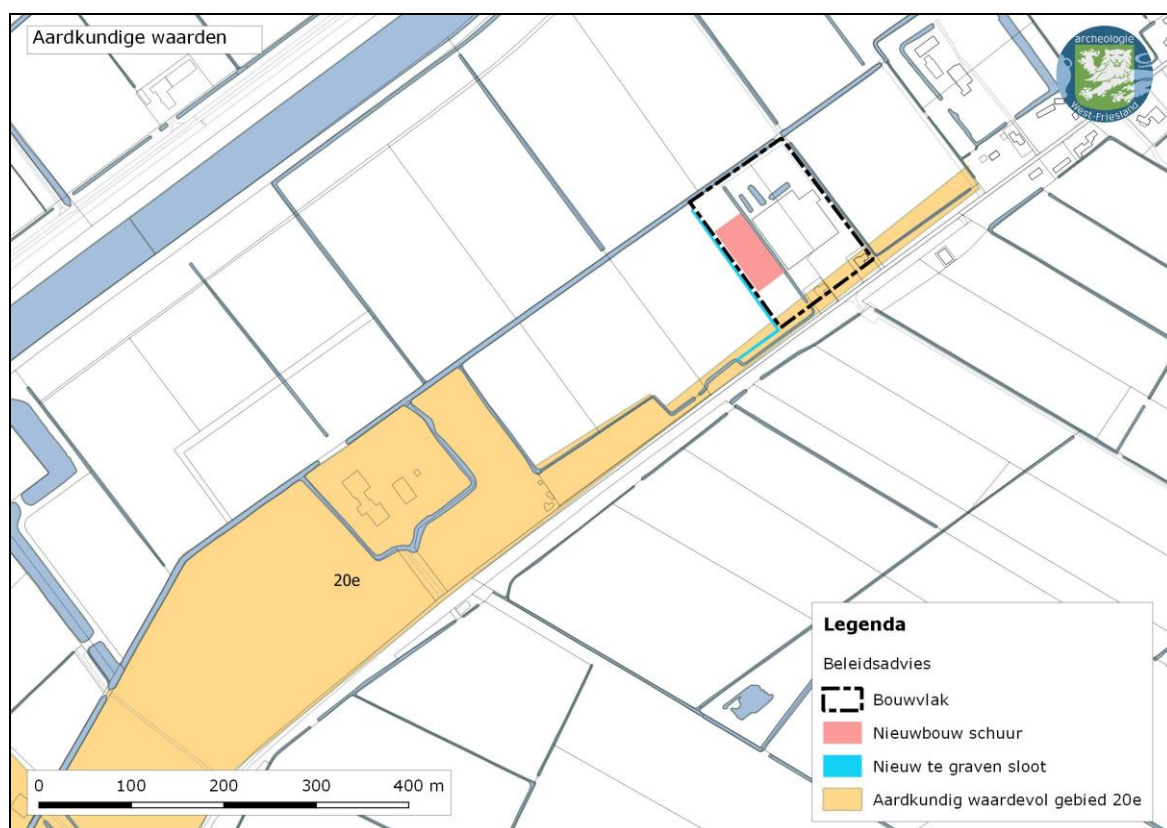
Afbeelding 6. Boorprofiel en locatie boring (groene stip) ten oosten van het plangebied (bron: dinoloket.nl). Het plangebied bevindt zich naast de grijze bebouwing in het centrum van de topografische kaart.

5. Aardkundige waarden

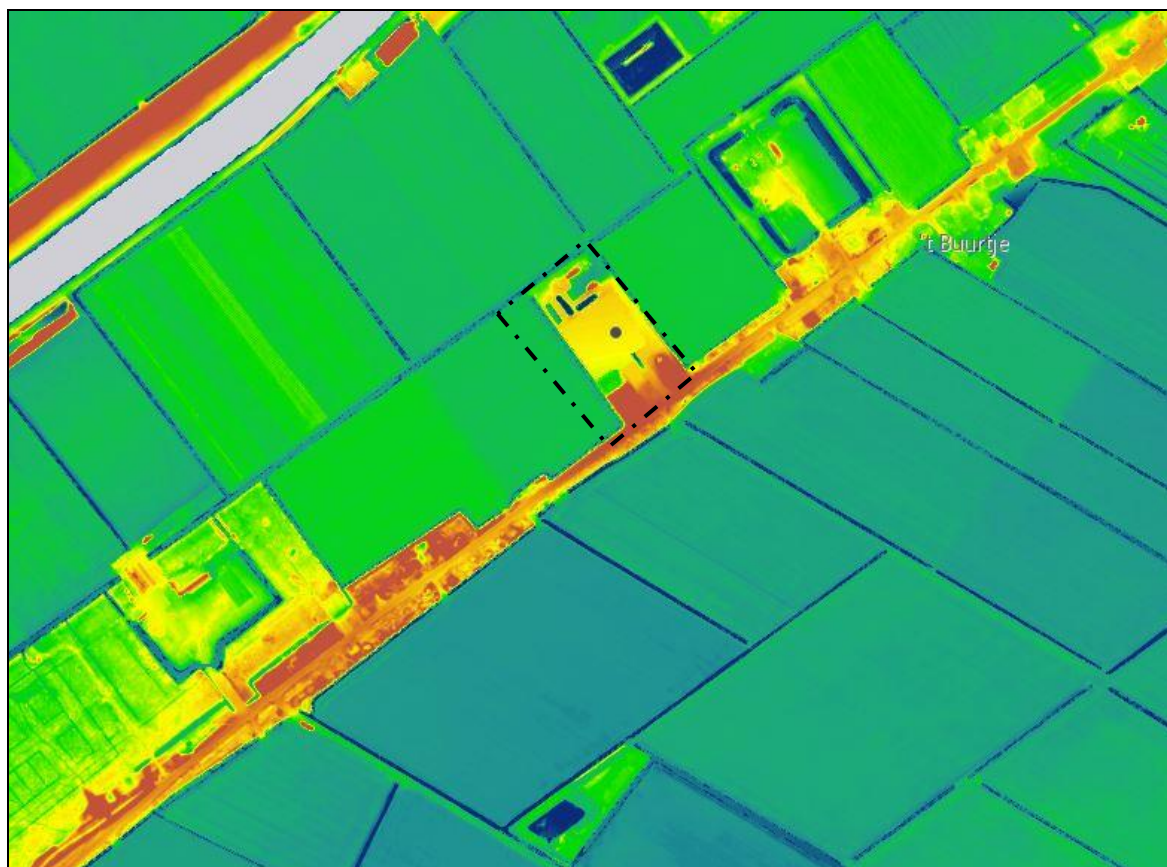
Het meest zuidelijke deel van het plangebied kent de dubbelbestemming Waarde – Aardkundig waardevol gebied. Het gaat hier om antropogeen beïnvloede opstuivingen die doorgaans ook wel nollen genoemd worden (20e, Korte Ruigeweg, 't Buurtje-Ananas – Sint Maartensvlotbrug).⁶ Het bos is aangelegd om het zand af te vangen (afb. 7). Zo ontstonden op verschillende delen langs de Ruigeweg nollen. Deze aardkundige waardevolle delen van het landschap zijn ontstaan onder invloed van de mens. De nollen zijn op het AHN deels vergraven en zijn ter hoogte van de te dempen sloot en de locatie van de uit te breiden houtwal niet langer zichtbaar (afb. 8). Meer richting het westen zijn ze nog wel mooi te zien.

Ten aanzien van uitvoeren van werken is in de regel Waarde - Aardkundig waardevol gebied (Bijlage 1: Artikel 36 uit BP Buitengebied Zijpe) aangegeven dat het rechte trekken van natuurlijke waterstromen niet is toegestaan. Aangezien het hier geen natuurlijke waterstroom en eveneens geen historische waterloop betreft worden de aanwezige aardkundige waarden niet onevenredig aangetast.

⁶ De Straat 2004, 46.



Afbeelding 7. Ligging nieuw te graven sloot en bouwvlak ten opzicht van het aardkundig waardevolle gebied.



Afbeelding 8. Ligging bouwvlak (bij benadering) op het Actueel Hoogtebestand Nederland 4 (bron: ahn.nl).

6. Conclusie & Advies

Het staat in de planning om het agrarisch bouwvak aan de Ruigeweg 107a met één hectare uit te breiden en hier vervolgens een nieuwe schuur van ca. 3.000 m² te realiseren. Tevens wordt de huidige sloot aan de westkant van de bestaande schuur gedempt en aan de westkant van de nieuwe schuur teruggelegd.

Archeologie

De binnen het plangebied geldende archeologische vrijstellingsgrenzen worden beide overschreden.

Het zuidelijk deel van het plangebied (langs de Ruigeweg) heeft een hoge archeologische waarde voor de Nieuwe Tijd. Ter hoogte van de historische bebouwing zijn geen ingrepen voorzien. Op basis van historisch kaartmateriaal geldt voor de locatie van de nieuwbouw een zeer lage archeologische verwachting voor de Nieuwe Tijd.

Het plangebied heeft verder een middelhoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie (vrijstellingsgrens van 2.500 m²). Op basis van in de buurt uitgevoerd archeologisch onderzoek, de aard van de ingreep en beschikbare geologische boorgegevens is het echter aannemelijk dat eventueel aanwezige neolithische sporen niet onevenredig verstoord zullen worden door de geplande ingreep.

Voor de nieuw te bouwen schuur geldt dat nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk is.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

Cultuurhistorie

De te dempen sloot is geen historische sloot, de houtwal die teruggelegd wordt ter hoogte van deze sloot ligt op dezelfde plek waar op historisch kaartmateriaal een bos zichtbaar is. De nieuw aan te leggen sloot komt gedeeltelijk overeen met de historische percelering van het gebied. Beide ingrepen dragen bij aan een versterking van het cultuurhistorisch karakter van de omgeving.

Aardkundige waarden

Volgens het gemeentelijk beleid is het rechte trekken van natuurlijke waterstromen in het aardkundig waardevol gebied niet toegestaan. Aangezien het hier geen natuurlijke waterstroom en eveneens geen historische waterloop betreft, worden de aanwezige aardkundige waarden niet onevenredig aangetast.

De dubbelbestemmingen Waarde – Archeologie dienen behouden te blijven. De dubbelbestemming Waarde – Aardkundig waardevol gebied kan komen te vervallen binnen het wijzigingsplan.

7. Bronnen

AHN4

Archis 3.0

Adviesbureau Mariëtte van den Berg, 2021. Inpassingsvoorstel uitbreiding agrarisch bouwvlak, Ruigeweg 107a, Schagerbrug (16 juni 2021).

Alders, G.P. & S. Husken, 2007. Beleidsnota Archeologie 2007 gemeente Zijpe. *SCENH-rapport cultuurhistorie* 28. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Wormer.

De Straat Milieu-adviseurs, 2004. Actualisatie Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden. Bescherming en behoud aardkundig erfgoed van de Provincie Noord-Holland. *Rapport B01B0497/tba*, Arnhem.

Dinoloket.

Gemeente Schagen, 2016. Bestemmingsplan Buitengebied Zijpe (vastgesteld 18-05-2016). NL.IMRO.0441.BPBGZIJPE-VA03 (www.ruimtelijkeplannen.nl).

Gemeente Schagen, 2021. Toelichting Wijzingsplan Ruigeweg 107A Schagerbrug (27-07-2021). NL.IMRO.0441.WPBGZRuigeweg107A-on01.

HISGIS

Molenaar, S., 2000. Omleggingen N9 Provincie Noord-Holland. Een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI). *RAAP-rapport 538*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
Noord-Hollands Archief

Bijlage 1: Artikel 36 Waarde - Aardkundig waardevol gebied

36.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Aardkundig waardevol gebied' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming en veiligstelling van het aardkundig waardevolle reliëf en de geologisch waardevolle opbouw van de bodem.

36.2 Bouwregels

In afwijking van het bepaalde in de aangegeven andere bestemmingen mogen in of op deze gronden geen bouwwerken worden gebouwd.

36.3 Afwijken van de bouwregels

36.3.1 Afwijken

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 36.2 ten behoeve van een overige aan deze gronden toegekende bestemming, indien is gebleken dat het oprichten van het bouwwerk, waarvoor omgevingsvergunning wordt gevraagd, niet zal leiden tot een verstoring van de aardkundige waarden.

36.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

36.4.1 Verbod

Het is verboden op of in de in 36.1 bedoelde gronden zonder of in afwijking van een vergunning van het bevoegd gezag (omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden) de volgende werken, voor zover geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen uitvoeren of te laten uitvoeren:

- a. het rechte trekken van natuurlijke waterstromen;
- b. het verlagen of verhogen van het waterpeil;
- c. het aanbrengen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatie- of andere leidingen en daarmee verband houdende constructies;
- d. het verlagen of verhogen van het maaiveld;
- e. het aanleggen van bos of boomgaard, voor zover de gronden op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan niet als bos of boomgaard kunnen worden aangemerkt;
- f. het rooien van bos of boomgaard, waarbij de stobben worden verwijderd;
- g. het uitvoeren van andere grondbewerkingen.

36.4.2 Uitzondering

Het in lid 36.4.1 bedoelde verbod is niet van toepassing op werken of werkzaamheden die het normale onderhoud betreffen waaronder in ieder geval wordt verstaan ploegen, eggen, het uitbaggeren van sloten en greppels, of werken en werkzaamheden die reeds vergund zijn op het tijdstip van het van kracht worden van het bestemmingsplan.

36.4.3 Voorwaarden

De omgevingsvergunning wordt verleend, indien is gebleken dat de in lid 36.4.1 genoemde werken en werkzaamheden dan wel de directe of indirecte gevolgen van deze werken en werkzaamheden niet zullen leiden tot een verstoring van de aardkundige waarden.